

اخبار مراکز علمی

جلسه کمیته دستگاهی کرسی های نظریه پردازی در دانشگاه چمران برگزار شد

به گزارش روابط عمومی دبیرخانه هیأت حمایت از کرسی های نظریه پردازی، نقد و مناظره، دکتر مصطفی اسماعیلی در جلسه با اعضای کمیته دستگاهی کرسی های نظریه پردازی، نقد و مناظره دانشگاه شهید چمران اهواز که در این دانشگاه برگزار شد، اظهار کرد: رهبر معظم انقلاب بارها نسبت به مسئله کرسی های آزاداندیشی تأکید داشته اند اما اینکه چرا تاکنون فضای نقد و گفتگو در داخل دانشگاه ها شکل نگرفته، علت های مختلفی می تواند داشته باشد. وی با اشاره به برگزاری جلسات متعدد با اعضای هیأت علمی دانشگاه ها پیرامون علل این موضوع، گفت: فکر می کنم می توان به چهار دلیل اصلی در این خصوص دست یافت که یکی از دلایل اصلی آن رودر بایستی های علمی زیاد میان اعضای هیأت علمی در دانشگاه ها است. رئیس کمیته های دستگاهی حمایت از کرسی های نظریه پردازی علت دوم را عدم تسلط علمی برخی اساتید و به عبارتی دیگر فقر علمی یا معرفتی عنوان و تصریح کرد: برخی اعضای هیأت علمی نسبت به حوزه ها و موضوعاتی که وارد می شوند، به طور مثال در دانشگاهی مانند تهران، خود را به عنوان قطب در رشته ای معرفی می کنند اما در یک رشته معرفی نمی شوند و در چندین رشته به اظهار نظر می پردازند. اسماعیلی بایان اینکه وجه تمایز کرسی های نظریه پردازی با کرسی های آزاداندیشی دانشجویی، علمی بودن آن است، افزود: مشکل سوم، ترس مسئولان دانشگاه از راه اندازی چنین فضا و شرایطی است که در برخی موارد به ایجاد مشکلاتی منجر شده است و البته در برخی موارد نیز به حق بوده است اما در هر صورت این مسئله موجب شده است که فضای گفتگو و نقد ایجاد نشود. وی با اشاره به اینکه کرسی ها به دودسته کرسی های ترویجی و تخصصی تقسیم بندی می شوند، توضیح داد: کرسی های تخصصی به سه گروه کرسی های نظریه پردازی، نوآوری و نقد و کرسی های ترویجی به دور گروه کرسی های عرضه و نقد دیدگاه علمی و مناظره علمی تقسیم بندی شده اند. رئیس کمیته های دستگاهی هیأت حمایت از کرسی های نظریه پردازی خاطر نشان کرد: در موضوع کرسی های تخصصی، مشکلی که در بسیاری از دانشگاه ها وجود دارد، این است که در گذشته هیأت حمایت از کرسی های نظریه پردازی، تأکید زیادی بر برگزاری کرسی های تخصصی داشت، اما اخیراً با تأکید بر برگزاری کرسی های ترویجی با رویکرد علمی، دانشگاه ها با آسانی و صلابت بیشتری در حال برگزاری این کرسی ها و ایجاد فضای گفتگو و نقد هستند. وی بایان اینکه شورای علمی تخصصی هیأت پنج شاخه علوم عقلی، علوم نقلی، علوم انسانی، علوم رفتاری و هنر و معماری مشتمل بر همه حوزه های علوم انسانی طرح نامه های دریافتی را بررسی می کند، ادامه داد: پس از بررسی در این شورا، طرح نامه رد یا تأیید می شود که البته ممکن است تأیید به همراه اصلاحیه نیز باشد. اگر وی طرح نامه تأیید شود، در شورای داوران و نادقان که توسط کمیته دستگاهی معرفی شده، با اعمال نظر شورای علمی تصویب می شود.

در شماره آینده می خوانیم:

گزارشی از پیش اجلاس «اصول فقه، ساختار جدید با توسعه گستره»

حجت الاسلام محمد حاجی ابوالقاسم ریاست پژوهشگاه فقه نظام؛

کرسی های ترویجی و تخصصی افق های جدید در علم فقه ایجاد می کند

پژوهشگاه فقه نظام از جمله مراکز علمی است که در حوزه برگزاری کرسی های ترویجی فعالیت ها و اقدامات مختلفی را در دستور کار خود قرار داده است. در این همین رابطه گفتگویی داشته ایم با دکتر محمد حاجی ابوالقاسم ریاست پژوهشگاه فقه نظام که متن آن را در ادامه می خوانید.

با تشکر از وقتی که در اختیارمان قرار داده اید. موضوع فقه نظام و اهمیت نظریه پردازی در این حوزه را چگونه ارزیابی می کنید؟

قبل از ورود به بحث نظریه پردازی لازم است ابتدا اهمیت موضوع فقه و چیستی آن روشن شود تا پس از آن درباب اهمیت نظریه پردازی در این حوزه توضیح دهم. علم فقه، علمی است که به وظایف مکلفین می پردازد و برای آن تقسیمات مختلفی وجود دارد که از ناحیه موضوع به فقه فردی و فقه نظام تقسیم می شود. فقه فردی به احکام و وظایف فردی مکلفین می پردازد در حالی که فقه نظام، ناظر به احکام و وظایف اجتماعی مکلفین است. شیعه در طول هزار و اندی سال دایما در موضع اقلیت نسبت به حاکمیت قرار داشته و در کمتر زمانی حاکمیت به دست شیعه بوده تا با سولاتی درباره نظامات اجتماعی مواجه شود، اما امروز و بعد از پیروزی شوکمند انقلاب اسلامی موضوع نظامات اجتماعی به شکل بسیار عمیقی مورد توجه و سؤال حوزه های علمیه قرار گرفته و وظیفه ی عالمان دینی است که به آن پاسخ دهند و اگر ما به این سؤالات پاسخ ندهیم و نتوانیم خواسته های مطلوب نظام و کشور را در جهت دینی کردن جامعه به مردم ارائه کنیم، با یک خلأ بزرگ مواجه خواهیم شد. جامعه ی دینی، جامعه ای است که نه تنها در آن افراد به صورت فردی تدین دارند بلکه با رفتارهای برخاسته از دین شکل گرفته و در عرصه اجتماعی هم شاهد حاکمیت نظامات اجتماعی دینی است. بر همین اساس در شرایطی که ما تشکیل حکومت داده ایم تلاش برای فراهم آوردن نظامات اجتماعی مختلف ضرورتی اجتناب ناپذیر به شمار می رود. پژوهشگاه فقه نظام به عنوان یکی از مراکز حوزوی که با هدف تعمیق و گسترش فقه نظام در فضا های مختلف شکل گرفته و رسالت خود را گفتمان سازی و ترویج فقه نظام در حوزه های علمیه و همچنین در فضاهای دانشگاهی می داند تلاش میکند تا خلایق علمی موجود در این حوزه را از طریق برگزاری کرسی های نظریه پردازی، نقد، نوآوری و مناظره و همچنین کرسی های ترویجی رفع نماید. از این منظر کرسی های نظریه پردازی، هم برپویایی مباحث فقه نظام می افزاید، هم جذابیت آن را دوچندان می کند و هم به ایجاد نگرش های جدید در این شاخه منجر می شود. لذا برای دستیابی به این هدف از فضای حوزوی که در این زمینه دارای تحصیلات عالی هستند و تلاش های خوبی از خود نشان به ثبت رسانده اند استفاده میکنیم.

پژوهشگاه تاکنون چند کرسی ترویجی برگزار کرده است؟

از آنجایی که پژوهشگاه اخیراً با دبیرخانه کرسی های نظریه پردازی تفاهم نامه امضا کرده است، تعداد کرسی های ما چشم گیر نیست. اما تلاش میکنیم با فعال کردن ظرفیت های موجود نیازهای فقهی نظام را در مباحث مختلف پوشش دهیم. همانطور که اشاره کردم از یک سو ظرفیت های بسیار زیادی در حوزه وجود دارد و از سوی دیگر نظام به فعالیت های فقهی برای پاسخگویی به مسایل در عرصه های مختلف نیازمند است، از این رو به هر اندازه که لازم باشد، از ظرفیت های حوزه استفاده خواهیم کرد. شناسایی ظرفیتهای حوزه بسیار مهم است. به همین منظور نشریه ترویجی رصد فقه نظام تدارک دیده شده تا ظرفیتهای حوزه علمیه شناسایی شود و از این ظرفیت ها برای برگزاری کرسی های ترویجی استفاده شود. اما بطور کلی تاکنون شش کرسی ترویجی با عناوین «طراحی نظام بازار اسلام»، «مفهوم شناسی فقه سیاسی و فقه حکومتی»، «مهاجرت نظام از منظر فقه سیاسی»، «تعامل عالمان دینی با نظام اسلامی»، «بررسی فقهی روش عدم معاشرت در تصویب قوانین کشور» و «فقه نظامات اجتماعی مستلزم صورت بندی اصل» برگزار کرده است که با برنامه ریزی های صورت گرفته سال آتی ما، تعداد این کرسی ها بیشتر خواهد شد.

اخبار دبیرخانه

در جلسه مجمع هیأت حمایت رنوس و سرفصل برنامه های سال آتی این دبیرخانه بررسی شد

به گزارش روابط عمومی دبیرخانه هیأت حمایت از کرسی های نظریه پردازی، نقد و مناظره، در ابتدای این جلسه رنوس و سرفصل برنامه های این هیأت در سال ۱۳۹۶ ارائه و مورد بحث و بررسی اعضا قرار گرفت. بر اساس این گزارش برگزاری کرسی ترویجی در قالب نقد و مناظره در مراکز علمی به تعداد ۷۰۰ کرسی، برگزاری ۲۵ اجلاس و ۲۵ پیش اجلاس نظریه و نوآوری و نقد، طراحی و اجرای سامانه جامع کرسی های نظریه پردازی و آزاداندیشی، پیگیری و حمایت از کلیه کمیته های دستگاهی در جهت انجام مأموریت ها، انجام حمایت های مصوب از کرسی های با دفاع موفق اهم محورها و برنامه های سال ۱۳۹۶ این دبیرخانه در نظر گرفته شد. در ادامه جلسه نیز آیت الله رشاد با اشاره به اهمیت برگزاری کرسی های مختلف در دانشگاه ها و مراکز علمی کشور گفت: با توجه به گسترش فعالیت های کمیته های دستگاهی کرسی های نظریه پردازی، نقد و مناظره در کشور انتظار می رود این مراکز علمی با توجه به ظرفیت های بالقوه خود در سال آتی، برنامه های خود را جهت ترویج نظریه پردازی و آزاداندیشی تدوین و ارائه دهند تا امکان ارزیابی در انتهای دوره و ارائه پیشنهاد برای بهبود و ادامه فعالیت ها توسط اعضا ارائه شود. دکتر محمود نیلی احمدآبادی رئیس دانشگاه تهران نیز خواستار بررسی پیامدهای کرسی های ترویجی و ارزیابی خروجی های این تعداد کرسی در دانشگاه های مختلف شد. دکتر سلیمی رئیس دانشگاه علامه طباطبائی در این جلسه نیز با اشاره به اهمیت کرسی های ترویجی بیان کرد: کرسی های ترویجی مزایای مختلفی دارند که مهم ترین آن جلوگیری از تقلید و ارائه نظریات مبدعانه و نوآورانه توسط اعضای هیأت علمی و همچنین جهت دهی علمی-فکری آنها برای انجام کارهای پژوهشی است. همچنین در این جلسه عبدالحسین خسروپناه دبیر هیأت حمایت از کرسی های نظریه پردازی با اشاره به دو آسیب در حوزه تولید علم بیان کرد: در حوزه تولید علم دو آسیب متوجه ما است. نخست اینکه هویت پژوهشی مراکز علمی کاهش یافته و دوم اینکه ضعف مدیریتی در برخی از مراکز علمی وجود دارد که این به سمت نظریه پردازی، نقد و مناظره گامی برداشته نمی شود. خسروپناه تصریح کرد: برای برطرف کردن این نقاط ضعف باید ساختارهای دقیق تر تعریف کرد، تا این مراکز مولد علم باشند. آیت اله رشاد در پایان جلسه بیان کرد: در ارائه برنامه ها باید فرایند هم در نظر گرفته شود، همچنین بحث حمایت از صاحب نظران موفق نیز باید بصورت جدی تر پیگیری شود. از خواسته های اساسی که ظرفیت های زیادی دارد می دانیم بصورت جدی تر بحث نظریه پردازی، نقد و مناظره را در واحدهای مختلف این دانشگاه پیاده سازی کند.

شناسنامه

مدیر مسئول: عبدالحسین خسروپناه
سر دبیر: مصطفی اسماعیلی
مدیر اجرایی: علی اکبر مسگر
هیأت تحریریه: مرتضی کیمیجانی، ابوالفضل صیامیان گرجی
نشریه خبری (نظر) به صورت هفتگی توسط دبیرخانه هیأت حمایت از کرسی های نظریه پردازی نقد و مناظره منتشر می شود. منظور دریافت اخبار شما جهت درج در این نشریه و همچنین پیشنهادها و انتقادات سازنده شما هستیم.
شماره تماس: ۰۲۱-۶۱۳۵۲۲۴۰
nazar.korsi.mag@gmail.com